

Aktuálne otázky zahraničnej politiky Maďarskej republiky Aktuality maďarsko-slovenských vzťahov

Dámy a páni,

je pre mňa výnimočným potešením prijať Vaše milé pozvanie a prihovoriť sa tomuto skvelému obecnstvu. Je mi ct'ou byť tu, len pár dní po víťazstve demokracie na Slovensku. Nízka účasť na víkendovom referende bola prejavom rozhodnosti slovenských občanov udržať demokratickú stabilitu a západnú orientáciu krajiny.

Táto skutočnosť je dôležitá aj pre slovensko-maďarské vzťahy. Ak bude v oboch krajinách vládnuť demokracia a jasná západná orientácia, potom sme „odsúdení“ na úspech a dobré vzťahy. Tie totiž veľmi závisia predovšetkým od vnútorného vývoja v oboch krajinách.

Ako štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí Maďarskej republiky mám to šťastie poukázať na výrazné zlepšenie našich vzájomných vzťahov v uplynulom dvojiročnom období. Ako je známe, do roku 1998 naše vzťahy dosiahli dno. Vnútorné politické zmeny na Slovensku a v Maďarsku však vytvorili priaznivé podmienky pre vylicieňenie rán a posilnenie jedinečnej siete bilaterálnych vzťahov. Vládnuce politické strany s podobnou politickou orientáciou a záujmami začali spoločnú prácu v prospech dvoch národov a preto sme dosiahli pôsobivé výsledky.

Pre mňa ako občana Maďarskej republiky, ktorý sa aktívne zaujíma o dobré susedské vzťahy so Slovenskom, je radosť vidieť, že výsledkom spoločného úsilia oboch vlád je ľahší a šťastnejší život pre Slovákov a Maďarov, žijúcich na oboch stranách hranice.

Sporné otázky bilaterálnych vzťahov

Cezhraničná spolupráca

Táto oblasť nie je v našich vzájomných vzťahoch nijako špecifická. Z hľadiska obsahu sa podobá diplomatickým vzťahom medzi ostatnými susediacimi európskymi krajinami. Pozdĺž slovensko-maďarskej hranice odnedávna vyrastá regionálna cezhraničná spolupráca ako huby po daždi. Euroregión Viedeň – Bratislava - Győr sa tiež ukazuje ako veľmi sľubný plán. Sme teda, zdá sa, schopní plnohodnotne využívať všetky príležitosti, ktoré v sebe ukrýva európsky model cezhraničnej spolupráce.

Ekonomická spolupráca

Ďalšou významnou oblasťou našich vzťahov je ekonomická spolupráca. Najnovším prvkom v tejto oblasti je integrácia slovenských a maďarských naftových spoločností. Táto udalosť má podľa očakávaní zrýchliť rast oboch ekonomík, ako i našu integráciu do ekonomického života Európskej únie.

Medzištátna spolupráca

Počas posledných dvoch rokov bola vzájomná spolupráca medzi oboma našimi vládami výrazne intenzívnejšia a frekventovanejšia, a to nielen na najvyšších, ale aj na nižších štátnych úrovniach. Jedným z najdôležitejších výsledkov týchto spoločných postupov je úspešný boj proti organizovanému zločinu. Tento produkt rozporuplnej éry spreď roku 1998 nezmizol automaticky so zmenou režimov. Musíme si s ním poradiť a myslím, že sme spolu vykonali dobrú prácu.

Špecifiká slovensko-maďarských vzťahov

V slovensko-maďarských vzťahoch existuje zopár sporných bodov, ktoré nemožno nespomenúť.

Gabčíkovo - Nagymaros

Na Slovensku i v Maďarsku existujú dve dedinky, ktoré pozná snáď celý svet: Gabčíkovo a Nagymaros. Cudzinci pravdepodobne vedia, že jedna z nich je na Slovensku a druhá v Maďarsku. Aj tak môžu mať problém rozlíšiť, ktorá dedinka je v ktorom štáte. Čo sa týka prípadu Gabčíkovo - Nagymaros, počas posledných dvoch rokov sa pozície oboch strán zdajú byť stále divergentné. Takže, dosiahli sme niečo?

Dámy a páni, áno, dosiahli sme. Zbavili sme celú spornú otázku jej emocionálnej, politickej a nacionalistickej prítáže. Touto cestou sa spor stal tým, čím mal byť: súdnou, technickou a ekologickou otázkou. Namiesto toho, aby vyvolával konflikty, je predmetom normálnych medzištátnych diskusií. Už to nie je trpký boj Slovákov proti Maďarom. Nie je to duel medzi Slovenskom a Maďarskom. Je to profesionálna debata na úrovni expertov: na jednej strane sú tí, ktorí považujú tieto investície za užitočné a oprávnené, a na druhej strane tí, ktorí majú opačný názor. Za riešenie tejto otázky nesú zodpovednosť.

Euro-atlantická integrácia

Ďalšou špecifickou črtou našich vzťahov sú vzťahy s Európskou úniou. Obe krajiny považujú euro-atlantickú integráciu za svoju prioritu. Maďarsko je v súčasnosti už členom NATO a našou snahou je udržať v tomto smere plodnú spoluprácu so Slovenskom na jeho ceste do Aliancie.

No ani oblasť integrácie sa nezaobíde bez rozporov v slovensko-maďarských vzťahoch. Je známe, že pán Mečiar – povedal by som, nebol veľmi potešený postupom Maďarska v jeho integračných snahách. Ako však potvrdzuje vývoj, maďarský pokrok v procese integrácie prispel veľkou mierou i k slovenskej integrácii.

Višeград (V4)

Rád by som zdôraznil význam spolupráce medzi krajinami visegrádskej štvorky, ktorá je vlastne elitným klubom štátov Strednej Európy. Fakt akceptácie Slovenska pomohol západným demokraciám pochopiť, že Mečiarova éra nebola viac než len nešťastná náhoda v slovenských dejinách. Nízka účasť slovenských občanov v nedávnom referende bola dôležitým míľnikom na ceste vzájomného porozumenia. Jedným z najdôležitejších dôvodov, prečo premiér Viktor Orbán inicioval prijatie Slovenska do V3, bol náš záväzok umožniť Slovensku návrat medzi najpokročilejších uchádzačov o vstup do Európskej únie. Obnovenie V4 prijatím Slovenska je pre Západ jasným signálom, že náš región je schopný riešiť vlastné problémy, najmä tie etnické, národnostné a menšinové.

Most Štúrovo - Ostrihom a jeho symbolický význam

Nezabudnime, že ani členstvo v OECD, ani pokrok v oblasti Euro-atlantickej integrácie nie sú reálne pochopiteľné a predstaviteľné pre ľudí „na uliciach“. Ale most, ktorý postavíme na Dunaji – to je niečo, čo ľudia vidia a čomu aj rozumejú. Nikto v skutočnosti nemôže fyzicky prejsť cez OECD do rozvinutého sveta, všetci však budú schopní prejsť po znovu vybudovanom moste zo Štúrova do Ostrihomu, zo Slovenska do Maďarska.

Mali by sme si uvedomiť, že tento most má hlboký symbolický význam. Najmä preto, že bol predchádzajúcou Mečiarovou vládou neustále odmietaný. Myslím si, že nikto nebral vážne výroky pána Slotu o tom, že Maďari chcú vybudovať most, aby tak umožnili svojej armáde zaútočiť na Slovensko. Zdá sa, že v Štúrove sa nezačalo pracovať, preto, lebo vláda si uvedomovala, že tento most, spájajúci Slovensko a Maďarsko, by vytvoril spojenie aj medzi etnickými Maďarmi na oboch stranách Dunaja.

Príbeh tohto mostu potvrdzuje skutočnosť, že nemôžeme stavať silné mosty medzi Maďarskom a Slovenskom, bez budovania mostov medzi etnickými Maďarmi na Slovensku a Maďarmi v Maďarsku. A naopak - mosty medzi Maďarskom a etnickou maďarskou menšinou na južnom Slovensku vytvárajú mosty medzi Slovákmi a Maďarmi. Tým zároveň robia všetkých šťastnými – okrem tých, ktorí iným šťastie nedoprajú.

Menšiny

Maďarské bilaterálne vzťahy s inými štátmi sú vlastne vždy trilaterálne - tretou stranou sú maďarské spoločenstvá žijúce za hranicami. Otázka menšín je veľmi podobná spomínanému prípadu, mostu Štúrovo - Ostrihom. Európska únia formuluje veľmi jasné očakávania v oblasti menšín a ponúka rôzne možnosti poskytnutia podpory. Je však dôležité, aby sme budovali štruktúry mierového spoluzitia rozličných etnických skupín nie len kvôli EÚ, ale kvôli tomu, že sú podmienkou harmonického vzťahu medzi oboma národmi.

Cieľom maďarskej menšinovej politiky – zahrňujúc rozmanité menšiny v Maďarsku, ale i etnických Maďarov v susedných krajinách – je uspokojiť všetky zainteresované strany. To znamená, že nemáme nejaké abstraktné vízie, ale našim cieľom je skôr konkrétna politická, súdno-právna, ekonomická a kultúrna stavba, ktorá umožní ľuďom cítiť sa ako doma v krajinách, kde žijú.

Jedným z najdôležitejších prvkov v tejto oblasti je zahrnutie menšiny do všetkých procesov rozhodovania, ktoré sa jej samotnej priamo i nepriamo dotýkajú. V tomto zmysle je sľubným príkladom z praxe prípad spoločnej slovensko-maďarskej parlamentnej komisie. Už v samotnej základnej zmluve sa predpokladá vytvorenie menšinových podkomisií. Takáto forma spolupráce však nemohla fungovať do roku 1998, pretože Mečiarova administratíva neustále odmietala spoluúčasť menšín v rozhodovaní procese. Dnes táto podkomisia bez podobných problémov funguje a je na prospech všetkých zainteresovaných strán.

Dúfajme, že táto situácia pretrvá aj v budúcnosti. Navyiac to môžeme považovať za vzor pre riešenia ostatných sporných otázok, kedy sa dôsledky rozhodnutí týkajú menšinových skupín. Spolurozhodovanie a konsenzus sú totiž základným zdrojom dôvery.

Dámy a páni,

dovoľte mi zdôrazniť, že mosty, vrátane mostu Štúrovo – Ostrihom, sú v konečnom dôsledku vždy prejavom dôvery medzi dvomi stranami. Pre vzťah medzi Slovenskom a Maďarskom je veľmi dôležitá najmä demokratická stabilita na Slovensku a dobré susedské vzťahy, založené na dôvere – nielen medzi Maďarskom a Slovenskom, ale i medzi Slovákmi a etnickými maďarskými demokratmi na Slovensku.

Táto dôvera bola motorom rýchleho úspechu demokratického zvratu na Slovensku, ako i motorom nášho doterajšieho pokroku v medzištátnych vzťahoch.

Verím, že 21. storočie sa pre naše vzájomné vzťahy ponese v znamení dobrej vôle a dôvery, aby sme mohli vytvoriť zlatý vek slovensko-maďarského priateľstva.

Diskusia

Trojuholník Bratislava - Viedeň – Győr

Trojuholník Bratislava - Viedeň - Győr sa stáva skutočnosťou. Premiér mu dal zelenú a podporuje ho. Myslím, že by práve v tejto oblasti mohol vzniknúť jeden z najrýchlejšie rastúcich a rozvíjajúcich sa regiónov v Strednej Európe. Z pohľadu množstva zahraničných investícií ním vlastne už v súčasnosti je. Toto len potvrdzuje samotný význam tohto regiónu.

Dôvody pre odloženie tohto projektu

Mali by sme sa zamerať skôr na budúcnosť. Existuje mnoho rôznych dôvodov, prečo sa projekt nezačal realizovať. Hranice medzi nami slúžili na to, aby od seba naše spoločenstvá navzájom oddeľovali, teraz je však dôležité si uvedomiť, že práve tieto pohraničné oblasti sú málo rozvinuté a na ich rozvoj by sme mali klásť väčší dôraz.

Takto vníma cezhraničnú regionálnu spoluprácu aj Európska Únia, ktorá práve kvôli tejto optike zanechala v ústraní svoje chápanie národných štátov 19. storočia. V Únii sa viac sústreďia na rozvoj regiónov v blízkosti hraníc. Z tohto dôvodu musíme pripraviť naše regióny tak, aby boli schopné prijímať a využívať zdroje EÚ pre oblasť cezhraničného rozvoja. So štátnym tajomníkom sme o tom podrobne diskutovali v nádeji, že Rakúsko sa čo najviac vynasnaží nájsť v tomto smere finančné zdroje, najmä na rozvoj spomínaného trojuholníka, ako i na rozvoj slovenských a maďarských pohraničných regiónov. Pripravili sme ekonomickú stratégiu pre ich rozvoj v spolupráci so Slovenskom a Rakúskom. Teraz je tu úloha pre Vás, pán Wlachovský (Ministerstvo zahraničných vecí), pokúsiť sa o harmonizáciu rozvoja týchto myšlienok v slovensko-maďarských, maďarsko-rakúskych a v rakúsko-slovenských vzťahoch, a tak vytvoriť trojuholník, ktorý je pre nás všetkých veľkou výzvou. Premiéri týchto troch krajín sa počas víkendu dohodli, že do ďalšieho trilaterálneho summitu, ktorý sa má konať v priebehu budúceho roka, navrhnú isté spoločné projekty. Je najvyšší čas pripraviť spoločné projekty pre regióny tohto trojuholníka, pretože by s podporou Európskej únie mohli byť na ich realizáciu uvoľnené rozpočtové zdroje.

Súčasná demografická situácia Maďarov

Možno to neviete, ale 3-4 milióny Maďarov žije v štátoch susediacich s Maďarskom, pričom väčšina z nich žije práve v pohraničných oblastiach. Maďarsko má veľmi dobrú šancu dostať sa v priebehu pár rokov do EÚ. To bude pravdepodobne znamenať migračný tlak týchto spoločenstiev smerom do Maďarska. Musíme sa rozhodnúť, spoločne s Maďarmi žijúcimi mimo nášho štátu, či je pre nich i pre nás imigrácia späť do Maďarska vo veľkom množstve výhodná. Z hľadiska ekonomiky je to výhodné, pretože v polovici tohto roku náš ekonomický rast dosiahol úroveň cca 6,3 % v porovnaní s vlaňajším polrokom. Navyiac, súčasná miera nezamestnanosti je v Maďarsku čosi nad 6 %, hoci pred dvoma rokmi bola viac než 16 %. Nie nezamestnanosť, ale práve nedostatok pracovných síl je v súčasnosti naším problémom. Za týchto okolností je potom z hľadiska ekonomiky logické, že Maďarsko takéto očakávané migračné trendy uvíta.

Táto otázka je stále otvorená, Maďarsko bude musieť prispôbiť svoju imigračnú politiku podľa vzoru rozvinutých krajín. Či budeme v imigračnej stratégii pozitívne zvyšovať Maďarov žijúcich mimo, alebo nie, záleží na dohode medzi Maďarmi, žijúcimi mimo Maďarska a maďarskou vládou. Diskusia by mohla prebiehať napríklad na pôde Svetového kongresu Maďarov, ktorý je priestorom pre politické konzultácie medzi

zahraničnými Maďarmi a maďarskou vládou. Doteraz bolo cieľom takýchto rokovaní tvorba stratégie pre rozvoj vhodných životných podmienok v ekonomickej, kultúrnej a vzdelanostnej oblasti v štátoch, kde žijú maďarské menšinové spoločenstvá.

Osobne tento plán podporujem. Myslím, že by totiž po vstupe Maďarska do EÚ postupne vznikol rozdiel v životnej úrovni Maďarov v Maďarsku a Maďarov v štátoch, ktoré sa o vstup sice usilujú, no nevstúpia do Únie súčasne s Maďarskom. Je dôležité si uvedomiť, že práve tieto spoločenstvá zahraničných Maďarov predstavujú akési mosty - prepojenia - so susediacimi štátmi. Maďarsko by malo zväziť svoju podporu masovej imigrácii, pretože tieto spoločenstvá môžu napomáhať rozvoju hlbšej spolupráce a komunikácie s našimi susedmi, čo má tiež svoju logiku. Tento prístup je najmä z hľadiska politiky a vzťahmi so susedmi viac realistický než krátkodobá ekonomická výhoda. Tieto otázky sú stále otvorené, prioritou zostáva hľadanie jasných odpovedí.

Spojené štáty európske a zánik národných štátov v Európe

Veľmi krátko - je to americká vízia. Súhlasím s jedným jej prvkom a to, že transatlantické prepojenie je veľmi dôležité pre globálnu stabilitu. Tie európske koncepcie, ktoré tvrdia, že na zachovanie stability netreba Američanov, sú chybné. Je rovnako mylné myslieť si, že Európa je ako Spojené štáty - že sa stáva „tavným hrncom“ („melting pot“). Kto to tvrdí, nechápe, čo je Európa. Rozhodne je pravda, že sa úloha národných štátov zmenšila dvojako: Brusel preberá na seba kompetencie národných štátov a regióny na seba prenášajú kompetencie Bruselu. Nemyslím si, že niekedy v budúcnosti kompetencie národných štátov úplne zaniknú. Nehovorím tu o kultúrnej identite európskych štátov, ktorá nemôže zaniknúť. Tá je totiž najdôležitejším zdrojom dynamiky Európy a vychádza z kultúrnej diverzity Európskeho kontinentu. Mali by sme vedieť túto energiu zužitkovať.

Wlachovský: *Musím opraviť informáciu, týkajúcu sa prejavu Zbigniewa Brzezinského. Ten vo svojom prejave naopak tvrdil, že v najbližších dvoch desaťročiach úloha národných štátov pretrvá. Pravdepodobne tu vzniklo isté nedorozumenie.*

Višeград – politická či kultúrna spolupráca?

Zdieľame spolu dôležité kultúrne dedičstvo. Myslím, že je to dôležitý aspekt našej spolupráce, no mám pocit, že niekedy o našej kultúrnej identite viac hovoríme než robíme. Mali by sme brať tento problém veľmi vážne. Existovali plány na vydanie 25 kníh vo vydavateľstve Kalligram, ktoré by boli publikované vo všetkých jazykoch štátov visegrádskej skupiny. Bohužiaľ, v súčasnosti na to nie sú dostatočné prostriedky. Spomeniem ešte visegrádske filmové festivaly - žiaden nie je. Niekedy hlavne politici hovoria o kultúre, ako o niečom dôležitom, ale v skutočnosti pre ňu nič neurobia. Teraz máme šancu niečo urobiť. Je potrebné čo najskôr pristúpiť k pozitívnemu riešeniu otázky kultúrnej nadácie v rámci Visegrádu.

K druhej časti Vašej otázky - myslím, že Víšehrad má aj svoj ekonomický rozmer. Väčšia časť obchodovania v CEFTA prebieha práve medzi víšehradskými krajinami, pričom CEFTA je trochu väčšia než V4. V našom vzájomnom obchode teda existuje veľký potenciál, preto by sa naša spoločná aktivita v tejto oblasti mohla zvýšiť. Na poslednom stretnutí premiérov V4 sa zvažovali viaceré návrhy spolupráce, napríklad v oblasti zbrojárskeho priemyslu. Takéto projekty by však mali byť podrobnejšie prepracované.

Po tretej by som chcel hovoriť o Víšehrade v súvislosti s integráciou do politických a bezpečnostných štruktúr. V integrácii potrebujeme jeden druhého, potrebujeme si navzájom vymieňať skúsenosti. Ak by Víšehrad nemal slúžiť pre nič iné, využijeme ho aspoň na výmenu skúseností na ceste do EÚ. Verím, že víšehradská spolupráca má svoju budúcnosť, nielen pred, ale aj po vstupe do Únie. Naša spolupráca v EÚ by mohla byť podobná škandinávskej - ak nie lepšia. Členovia think-tankov víšehradských krajín rokujú o zahraničnej politike a spolupracujú na rôznych úrovniach štátnej administratívy. Na tomto príklade môžeme rozpoznať, akou organickou sa táto spoluprácou stala.

Slovenská technická univerzita: *Rád by som doplnil slová štátneho tajomníka. Veľmi podrobne zhodnotil najmä politický význam mosta Márie Valérie medzi mestami Štúrovo a Ostrihom. Chcem len potvrdiť najmä slová o rekonštrukcii tohto mosta - mnohí snáď nevidia, že to bol jediný most na celom úseku Dunaja, ktorý po druhej svetovej vojne nebol obnovený. My, ktorí sme tento problém riešili, sme celý čas videli, že je to hlavne politický - nie technický, ani ekonomický problém. Skutočnosť, že tento most má regionálny význam, potvrdzuje fakt, že v roku 1992 tri technické univerzity vo Viedni, v Budapešti a v Bratislave zorganizovali na podporu tohto mosta prvú konferenciu s názvom Dunajské mosty. Táto konferencia, ktorú sme začali vo Viedni, pokračovala v Bratislave a v Budapešti. Význam tohto projektu už vtedy chápali všetci - mali sme byť prijatí vtedajším ministerským predsedom v budapeštianskom parlamente. Do tejto problematiky sa navyše zapojili i niektoré známe osobnosti, nielen v Európe, ale na celom svete. Chcem len spomenúť fínskeho profesora z Helsínk, ktorý inicioval u ministra zahraničných vecí Fínska pozvanie štyroch zástupcov - dvoch z Maďarska, dvoch zo Slovenskej republiky, medzi ktorými som bol pozvaný aj ja. Ani slovenská ani maďarská strana však neboli pripravené na takúto doslova európsku iniciatívu. Myslím, že tento most sa stal známy najmä preto, že tento problém bol dlhé roky riešený na celom svete. Dnes ho poznajú tak odborníci v Spojených štátoch, ako aj v Japonsku. Chcel by som ukončiť môj stručný koreferát ani nie tak otázkou na pána doktora Németha, ale poďakovaním jemu osobne i obom premiérom - pánovi Dzurindovi aj pánovi Orbánovi - za ich odvahu pri podpísaní dohody o obnove tohto mosta. V roku 2001 sa bude konať v poradí už štvrtá konferencia o Dunajských mostoch v Bratislave, pod záštitou pána primátora Moravčíka. Sľúbili sme všetkým priateľom v zahraničí, že im koncom septembra ukážeme obnovený most spájajúci Maďarsko a Slovensko. Ďakujem.*

Zsolt Németh: *Chcel by som sa poďakovať inžinierom, ktorí mali plány pripravené a čakali len na politické rozhodnutie. A mali by sme si uvedomiť, že tento most nie je len symbolom. Obnovenie mosta prispeje k rozvoju tohto regiónu, ktorý sa napriek svojmu potenciálu len slabo vyvíjal. Som si istý, že most bude ekonomicky prospešný pre stredné Slovensko. Chcel by som zdôrazniť, že inžinieri zo Slovenska a z Maďarska si zaslúžia veľkú úctu. Sme vďační i tým, ktorí financujú tento projekt. Fakt, že Európska únia finančne prispela k výstavbe mosta, má symbolický význam, hoci si myslím, že by obe krajiny boli schopné samé tento projekt financovať.*

Euroregión Karpaty a rozvoj ostatných regiónov

Naše štáty sú si v tomto smere podobné. Máme dve alebo tri veľké centrá a rozvoj vidieka je ďaleko pozadu. My máme Budapešť, vy máte aspoň Košice a Bratislavu. Investovali sme mnoho prostriedkov do vyrovnania týchto nerovností medzi regiónmi. Východné časti Slovenska a Maďarska sú chudobnejšie ako západné. Teraz je pre nás najväčšou prioritou urobiť niečo pre rozvoj týchto regiónov. Nielen pomocou vybudovania diaľnic - teda infraštruktúry - ale aj stavbou centier v oblastiach prechodov cez vodné toky a iných zariadení. Maďarsko sa rozhodlo investovať 600 miliárd forintov do budovania diaľnic, čo je asi 100 miliárd korún. Táto investícia prinesie o pár rokov plody. Našou prioritou je výstavba diaľničnej vetvy severo-východným smerom, ktorá vlastne predstavuje koridor 5 - hlavnú európsku trasu z Terstu, cez Budapešť, až po Kyjev. Toto prepojenie môže byť výhodné nielen pre východné Maďarsko, ale aj východné Slovensko. Nedávno sa obaja premiéri stretli v Košiciach na otvorení Maďarského konzulátu. Dohodli sa, že M3, ktorá za pár rokov dosiahne Miškolec, sa na základe spolupráce oboch strán predĺži až po Košice. Verím, že toto bude hrať dôležitú úlohu pri zriadení priameho spojenia východných regiónov Slovenska so Západom.

Ďalej spomeniem pripravovaný plán rozvoja Košického letiska, ktorý ešte nie je podrobne vypracovaný. Pre celé severo-východné Maďarsko je najbližšie medzinárodné letisko v Budapešti, čo predstavuje vzdialenosť viac ako 300 kilometrov. Ak sa zmodernizuje Košické letisko, mohlo by to mať pre severo-východné Maďarsko podobný význam ako má spomínaná diaľnica pre Košice. Súhlasím s vami, spolupráca medzi týmito dvomi veľkými mestami, ktoré tvoria euroregión, má podobný význam a potenciál ako trojuholník Bratislava – Viedeň – Győr.

Porovnanie slovenskej a maďarskej pripravenosti na vstup do NATO

Minulé rozhodnutie o rozširovaní NATO bolo do značnej miery politické. Maďarská pripravenosť sa stáva skutočnosťou. V súčasnosti musíme splňať veľmi prísne podmienky na pripravenosť našej obrany. Len maďarský rezort obrany si môže byť istý svojou čiastkou v rozpočte.

Obávam sa, že implikácia vašej otázky je správna. Konalo sa prvé kolo rozširovania. NATO teraz už nebude musieť demonštrovať svoju pripravenosť rozšíriť sa

na východ. V istom smere budú jeho podmienky oveľa náročnejšie. Prajem Slovenku čo najlepšiu pripravenosť. NATO a pravdepodobne ani EÚ nebudú pred rokom 2002 prijímať nových členov, to znamená, že je dosť času na prípravu. Spomenul som EÚ, pretože NATO pre nás nie je len vojenská záležitosť. V priebehu posledných pár rokov Maďarsko získalo okolo 23 miliárd dolárov a po našom vstupe do NATO sme dokázali túto úroveň finančnej podpory udržať, dokonca sa aj o niečo zvýšila. Takže NATO má i dôležitý ekonomický aspekt. Myslím, že bude pre Slovensko veľmi výhodné, ak sa čo najskôr ktorákoľvek z týchto dvoch organizácií rozhodne prijať ho za svojho člena. Nedá sa však povedať, ktorá z nich sa rozhodne urobiť tak skôr, preto sa musíte pripraviť po oboch stránkach – vojensky i ekonomicky.

Budúcnosť Juhoslávie, Srbska a života vo Vojvodine

Maďarský minister zahraničných vecí včera navštívil Belehrad, kde sa stretol s prezidentom Koštunicom, s podpredsedom vlády pre ekonomické záležitosti a s ministrom zahraničných vecí Juhoslávie, ktorý je hlavou regionálneho zhromaždenia vo Vojvodine. Máme teda dosť čerstvú predstavu o situácii. Maďarsko sa vždy snažilo hrať veľmi aktívnu úlohu v procese transformácie Juhoslávie. Možno ste už počuli o tzv. procese Szeged, ktorého cieľom bolo udržať pri živote ostrovy slobody a demokratické samosprávy v mori útlaku. Zdá sa, že je to veľmi životaschopná stratégia. Treba v tom pokračovať, aby sa vybudovala silná občianska spoločnosť a zároveň tým vyjadriť podporu Juhoslávii. Podľa nášho dojmu tu existuje záväzok demokratických síl eliminovať staré štruktúry a taktiež vytvoriť demokratický politický systém a voľný trh. Ak tam existuje záväzok, potom zostáva otázkou, či jednotnosť skrývajúca sa za týmto záväzkom je udržateľná. Po 23. decembri 2000 uvidíme, či sa tieto demokratické sily budú schopné prepracovať k reálnym činom.

Čo sa týka Vojvodiny, kde je maďarská menšina, mali by sme zväziť konzultáciu o možnej harmonizácii našich záujmov. Sme pripravení o tom diskutovať. Autonomisti získali zo 120 kresiel 118, čo je dosť silná väčšina. Demokratické sily sa zo dňa na deň štiepia. Úloha Vojvodiny v budovaní demokracie je veľmi dôležitá. Zdá sa, že maďarská politická strana podporuje túto autonómnu stratégiu. Veria, že autonómia tejto provincie prispeje ku kultúrnej autonómii Maďarov a k regionálnej autonómii tých administratívnych jednotiek, v ktorých majú Maďari podstatné zastúpenie. Nemali by sme zabudnúť, že vo Vojvodine sa pred 10 rokmi v 80 až 90 percentách súdne procesy konali v materinskom jazyku ktorejkoľvek menšiny. Za posledný rok sa situácia úplne zmenila - všetko je v srbskom jazyku. Medzinárodné spoločenstvo obrátilo svoju pozornosť na krviprelievanie v Šrebrenici a vo Vukovare, následkom ktorých sa prestali uplatňovať základné menšinové práva vo Vojvodine. Bude veľmi obtiažne ich znovu obnoviť. Verím, že medzinárodné spoločenstvo bude od demokratických síl v Srbsku požadovať vytvorenie a záruky uplatňovania demokratických menšinových práv.

SLOVENSKÁ
SPOLOČNOSŤ
PRE ZAHRANIČNÚ
POLITIKU
SFPA

Zsolt Németh

*štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí
Maďarskej republiky*

Aktuálne otázky zahraničnej politiky Maďarskej republiky

*Za láskavej podpory
Veľvyslanectva Maďarskej republiky
v Slovenskej republike
a Nadácie Konrad Adenauer Stiftung so zastúpením
v Slovenskej republike*

Bratislava, 14. novembra 2000

Zsolt Németh